

Oponentský posudek diplomové/bakalářské práce

Název práce: Být dobrým otcem – vnímání otcovství u mužů otců

Autor práce: Bc. Iva Hrabětová

Obor studia: Etika v sociální práci

Posudek vypracoval: Mgr. Petra Tlčimuková, Ph.D.

Datum: 16. 5. 2021

Předkládaná diplomová práce se zabývá tématem otcovství a za cíl si klade prostřednictvím kvalitativního výzkumu podat vhled do subjektivních interpretací role otce z pozice samotných otců. Chce se zaměřit na změnu ve vnímání role otce způsobenou samotným otcovstvím, a to prostřednictvím biografického výzkumu.

Ve své struktuře je práce více méně vyvážená. Řazení kapitol je ovšem ne zcela jasné. Kapitoly 1.2 a 1.3 by dle mého názoru měly tvořit jednu kapitolu. Stejně tak oddělení kapitoly 1.5 a 1.6 se nezdá být opodstatněné. Vhodné by bylo spíše jejich sloučení.

Text je plný problematických vět typu „Otcové se o své děti velice zajímají“ (s. 14.), „Otcova role spočívá v tom, že dítě popichuje...“ (s.17), které ukazují na to, že autorka přejímá jisté modely či tvrzení bez toho, aniž by je kriticky reflektovala. To souvisí s dalším jevem: na mnoha místech chybí odkazy na zdroje, respektive zdá se, že autorka velmi často parafrázuje literaturu bez toho, aniž by na ni odkázala na správném místě (odkazy jsou vždy až na konci odstavce a předchozí myšlenky jsou prezentovány bez uvedení jmen autorů, kteří takto myslí). Text tak ztrácí svůj akademický charakter a nelze v něm jasně rozlišovat kdo kdy mluví. To vnímám jako zcela zásadní nedostatek, který se prolíná celou teoretickou částí práce.

V kapitole 1.5 autorka prezentuje jednotlivé fáze vývoje dítěte, které chce vztáhnout právě k roli otce. Nikde jsem nedohledala, odkud tyto fáze přebírá (chybí odkaz na zdroj, či je sama autorkou?). Samotný popis měnící se role otce v průběhu života dítěte se nese v duchu normativních výroků, které nejsou vůbec problematizovány. Často zcela uniká smysl předkládaných vět (př. „Pokud otec pomáhá dítěti a přejímá jeho emoce, může to vést v pozdějším věku k nižší agresivitě chlapců a k nižší negativnosti dívek. Otec v tomto věku slouží jako model, při kterém dítě pracuje s emocemi, což výrazně ovlivňuje vztahy s jeho vrstevníky“, s. 23-24).

Pojetí teoretické části práce nepovažuji za vhodné. Mnohem vhodnější by bylo vystavět klíčovou část textu jakožto diskuzi nad různými normativními rámci určujícími pojetí role otce v současné společnosti. Takové pojednání by vyžadovalo představení různých modelů současné rodiny tak, jak jsou vykládány v sociálních

vědách. Role otce samozřejmě nelze pojednávat jakožto separátní element, ale naopak je nutné ho analyzovat jakožto součást rodinných vztahů, ale také vztahů, které vedou za rámec úzké rodiny a rodiny vůbec. Se snahou o takové uchopení problematiky se v předkládaném textu ale nesetkávám. Naopak je text naplněn normativními vyjádřeními jak autorky, tak badatelů ze zcela různých odvětví, což činí výsledné sdělení naprosto nečitelné a dokládá mimo jiné absentující schopnost kriticky nakládat s odbornou literaturou.

Snaha analyzovat situaci před a po skrze biografickou metodu má své významné limity, které nejsou nikterak pojednány. Kapitola Metodika práce by se zřejmě měla přejmenovat na Metody výběru vzorku, sběru a analýzy dat. Není také zřejmé, proč se ve výzkumu objevuje téma dilemat. Pokud autorka chtěla analyzovat mnohost a případnou konfliktnost identit zkoumaných mužů, bylo by třeba věnovat tomuto tématu také pozornost v teoretické části a využít některou ze sociologických teorií identit. Takto se zdá téma dilemat neukotvené a v rámci biografického výzkumu, který má ponechávat prostor pro vlastní formování příběhu, v podstatě respondentům vnucované. Analýza dat má probíhat s využitím zakotvené teorie, ovšem postrádám zde jakýkoliv důkaz o tom, že si autorka náležitě prostudovala dílo některého z klíčových autorů (např. Anselma Strausse). To je zásadní z mnoha důvodů – jedním je fakt, že existuje více způsobů, jak s ní pracovat, které se od sebe zásadně liší. Nelze tedy dost dobře ohodnotit autorčin postup a relevantnost seznamu kategorií a podkategorií, které nabízí (s. 45) – jsou výsledkem jejího výzkumu nebo jsou jeho výchozím bodem? Způsob prezentování výsledků výzkumu prostřednictvím strohých bodů a tabulek považuji za neadekvátní pro kvalitativní výzkum. Touto částí se také prolíná slovník, který náleží spíše do oblasti kvantitativních výzkumů, což dokládá, že autorka se ne zcela ztotožnila s kvalitativní metodologií a jejími náležitostmi. Ačkoliv je zřejmé, že autorka získala v průběhu výzkumu množství zajímavých empirických dat, jejich zpracování je neuspokojivé. Z velké části to příkládám nedostatečnému teoretickému ukotvení zkoumaných témat, z části též nedostatkům v rovině metodologické. Jaké normativní rámce tedy formují stávající (stereotypní) představy o roli otce v současných společnostech? A k jakým referenčním rámcům se odkazují samotní respondenti, když konstruují vlastní identitu otce ve sdílených vyprávěních? Vůči komu/čemu svou roli otce vyhraňují? To jsou otázky, na které by měla práce přehledně odpovídat. Je možné je zodpovědět u obhajoby?

Z uvedených důvodů hodnotím v celkovém náhledu diplomovou práci jako nedostatečnou, nicméně doporučuji k obhajobě.

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice